

# Noen tanker om Frelsesarmeens arbeid i Rhodesia/Zimbabwe

AV INGRID LYSTER

Zimbabwe er et land som er forholdsvis ukjent for norsk misjon. Foruten Frelsesarmeen er det så vidt jeg vet bare Metodistkirken som har hatt norske utsendinger i dette landet, og egne norske misjonsstasjoner finnes ikke.

Frelsesarmeen kom til Zimbabwe allerede i 1891, året etter at Cecil Rhodes hadde begynt koloniseringen av landet. Da Frelsesarmeens pionergruppe kom fram til Salisbury, fikk de et varmt velkommen av Cecil Rhodes, som forklarte at de hadde rett til en farm i likhet med andre kolonister. Resultatet var at Frelsesarmeen kom i besittelse av den store Pearson-farmen ca. tre mil utenfor Salisbury, og denne farmen ble det første senteret for det evangeliske arbeidet som snart spredte seg fra landsby til landsby.

Frelsesarmeens arbeid i Zimbabwe utviklet seg etter hvert til et av de mest fruktbare av Frelsesarmeens misjonsforetagender. Til å begynne med ble arbeidet ledet fra Sør-Afrika, men i 1930 ble landet eget Frelsesarme-territorium med hovedkvarter i hovedstaden Salisbury. Siden den tid har det vært en kolossal utvikling av arbeidet, en utvikling som også norske frelsesoffiserer fikk være med om. Misjonærstaben har imidlertid i alle år i utpreget grad vært preget av internasjonalitet.

Da jeg kom til Zimbabwe for første gang i 1958, var det åpenbart at Frelsesarmeen i landet var en livskraftig bevegelse. Arbeidet var godt organisert, med et par hundre korps og et tilsvarende antall utposter. Landet var inndelt i åtte divisjoner, hver med sin divisjonssjef eller distriktsoffiser, som igjen var ansvarlig overfor hovedkvarteret i Salisbury. Det var en landsbyskole ved så å si alle korpserne og ved noen av utpostene, og ved misjonsstasjonene Howard, Bradley, Mazoe og Usher var det større sentralskoler. Frelsesarme-

en utdannet grunnskolelærere og husstell-lærere, og ved de to hospitalene og de to klinikkene ble det gitt både behandling og forebyggende hjelp. Antall afrikanske frelsesoffiserer var noe i overkant av tre hundre, mens det var vel hundre misjonærer.

Selv om Frelsesarmeen alltid først og fremst har vært en vekkesbevegelse, har den i misjonslandene satset ganske sterkt på skolevirksomheten, og i Zimbabwe kanskje mer enn i noe annet land. Jeg kan ikke se annet enn at misjonsselskapene har gjort en kjempeinnsats når det gjelder å grunnlegge det som, til tross for sin ufullkommenhet, kanskje kan sies å være det beste skolevesen i det sorte Afrika. I løpet av de sytten og et halvt år jeg fikk virke som lærer i Zimbabwe, fikk jeg være vitne til en rivende utvikling i undervisningssektoren, en utvikling som også fikk stor innflytelse på vårt evangeliske arbeid.

Mange av de afrikanske offiserene våre var landsbyskolelærere som hadde hørt Guds kall til å forkynne evangeliet, og som etter å ha gjennomgått Frelsesarmeens krigsskole kombinerte evangelistens og lærerens gjerning. Det hadde den fordelen at de var sikret en minimumslønn, for staten betalte lærerlønningene. Det hadde også den fordelen at alle skole-elevne gikk på søndagsskolen, og foreldrene hadde gjerne tilknytning til korpset. Ulempen var at offiserene fikk for liten tid til å ta seg av den evangeliske gjerning, og de forsømte å undervise sine folk i å gi til Guds rikes sak. Da Frelsesarmeens ledelse bestemte at offiserene ikke lenger skulle undervise, ble det litt av et ramaskrik, for hvor skulle vel pengene komme fra? Etter hvert viste det seg imidlertid at det som til å begynne med var et problem, ble vendt til velsignelse, men det har vært en vanskelig oppgave å få korpset til å bli selvberget når det gjelder økonomien.

Da myndighetene i 1960-årene begynte å overta grunnskolene, var misjonsselskapene til å begynne med temmelig bekymret, men det frigjorde ressurser som etter hvert ble brukt til å bygge opp videregående skoler. For Frelsesarmeens vedkommende betydde det at antallet elever i videregående skole økte fra seksti i 1958 til over tolv hundre i 1976. Frelsesarmeens lærerskole på Howard har i årenes løp sendt ut hundrevis av lærere til grunnskolene i Zimbabwe, men for få år siden ble det siste lærerkullet uteksaminert ved denne tradisjonsrike skolen. Sammen med andre trossamfunn har Frelsesarmeen funnet det riktig heller å støtte opp om The United College of Education i Bulawayo, en stor og moderne lærerskole godt

forankret i kristne tradisjoner. Frelsesarmeen har fremdeles en norsk lærer der.

Den politiske situasjonen i landet har i de senere årene ført til at Zimbabwe i større grad enn tidligere har stått i fokus for utenverdens oppmerksomhet. Da landets hvite regjering i 1965 erklærte landet uavhengig, førte ikke dette umiddelbart til noen stor forandring når det gjaldt vårt arbeid. Skolevirksomheten, det evangeliske arbeidet og helsetjenesten fortsatte som før, på mange felter var det utvikling og framgang, men etter hvert som det dro i langdrag med en løsning av konflikten, gjorde en stadig økende spenning seg gjeldende. En måtte stadig spørre seg selv hva som var den riktige holdning for en kristen å innta i den aktuelle situasjon, og undres om det i det hele tatt var mulig å komme fram til et riktig svar.

Jeg kan ikke komme med noe bevis på at vårt nærvær var ønsket i den vanskelige situasjonen, men selv er jeg overbevist om at det var slik. Samtidig ble det nødvendig å se i øynene at en på grunn av sin hvite hudfarge kunne komme i den største fare. Det fikk vi etter hvert eksempler på. Frelsesarmeen ble lenge spart, selv om våre misjonsstasjoner lå temmelig utsatt til. Howard-instituttet ligger i den nordlige delen av Zimbabwe, i de områdene der geriljakrigen først tilspisset seg, og der den afrikanske befolkningen først ble tvunget til å flytte inn i såkalte beskyttede landsbyer. Det førte til en temmelig spent situasjon på skolen, og i avisene kunne man lese at tvangsflyttingen av befolkningen hadde foregått rolig og problemfritt unntagen der man var i nærheten av en misjonsstasjon (Howard), for misjonærene oppviglet folket!

At geriljaen brøt seg inn på skoler og bortførte elever eller til og med hele skolen, var begynt å bli en forholdsvis vanlig foreteelse allerede før jeg forlot Zimbabwe i mars 1976. Den sør-vestlige delen av landet var imidlertid fredelig og rolig, og på Usher (videregående skoler for jenter) hadde vi en usedvanlig god periode. Vel to år etter var hele bildet forandret. Geriljaen gjestet den ene skolen etter den andre, tvang skolens ledere til å stenge, og drepte flere misjonærer. Da turen kom til Usher, ble to unge kvinnelige lærere skutt ned med kaldt blod, og et sted fylt med liv og bevegelse ble liggende goldt og øde.

Frelsesarmeen har ikke kommet uskadd gjennom de siste årenes krigshandlinger i Zimbabwe. Det har vært store skader på bygninger, og våre folk har måttet lide i likhet med resten av den afrikanske befolkningen, men ikke en av de afrikanske frelsesoffiserene har

forlatt våre rekker under denne tiden. Antallet frelessoldater har vokst med flere tusen i løpet av de siste årene, og tre nye korps er blitt åpnet. Skolene er i gang igjen, leger og sykepleiere har kunnet flytte tilbake til sykehuset ved Howard-instituttet, og et stort rehabiliterings- og utviklingsprogram er satt i gang. Antallet misjonærer er redusert betraktelig, og de fleste ledende stillinger er besatt med afrikanske offiserer. Det blir ingen lett oppgave å bygge opp igjen det som er ødelagt, men stemningen er optimistisk, og Frelsesarmeen i Zimbabwe ser framtiden i møte i tillit til at Gud vil være med dem.